PALEA.

c Burch. *l.* 1. *c.* 30. Ivo, *p.* 5. *c.* 141. Pann. *l.* 3. *c.* 20.
d *al.* vestris.
e *al.* consecrare.

DE *α* abjectione [c] [3] ejus, quem duo præsumpserint ordinare Episcopi in nostris [d] provinciis, placuit de Præsumptoribus, ut sicubi contigerit duos Episcopos tertium ordinare [e], & ipse *β*, & autores damnabuntur, quò cautiùs ea, quæ sunt antiquitùs instituta, serventur.

¶ CORR. ROM. *α*] In Concilio ipso hoc est initium hujus Capitis: *Duo si præsumpserint ordinare Episcopum, &c.* ac deinde tota res plenius exponitur. Apud ceteros verò Collectores eodem ferè modo habet, atque hìc: & in multis vetustis Gratiani codicibus adest.

β Et ipse.] Sic emendatum est ex originali, & ceteris Collectoribus. Anteà legebatur, *& Episcopi, & autores.*

¶ PITH. [3] *De abjectione, &c.*] In vet. cod. describuntur, ut argumentum capitis, ut initium sit, *In nostris, &c.*

IV. *Item* ANICETUS in Epistola ad Episcopos Galliæ. [fortè an. 171. *Romæ in Galliam.*]

Ceteris assentientibus cum tribus Provincialibus ordinetur Episcopus.

f Polyc. *l.* 2. *tit.* 8. Burch. *l.* 1. *c.* 28. Pann. *l.* 3. *c.* 10. Ivo, *p.* 5. *c.* 139.

COmprovinciales [f] Episcopi, si necesse fuerit, ceteris consentientibus, à tribus, jussu Archiepiscopi consecrari possunt Episcopis.

V. *Item* INNOCENTIUS Papa I. ad Victricium Episcopum Rotomagen. *Epist.* 2. *cap.* 1. [an. 404. *Romæ in Galliam.*]

Non ordinetur Episcopus extra conscientiam Metropolitani.

g Polyc. *ibid.* Ivo, *p.* 5. *c.* 113. Anfel. *l.* 6. *c.* 56.

EXtra [g] [4] conscientiam Metropolitani Episcopi nullus [5] audeat ordinare Episcopum [6]: Integrum enim est judicium, quod plurimorum sententiis confirmatur. Nec unus Episcopus [7] ordinare præsumat Episcopum, ne furtivum præstitum beneficium videatur. Hoc enim [8] & Synodus Nicæna constituit, atque definivit.

¶ PITH. [4] *Extra.*] In V. C. caput sic incipit: *Hæc sunt quæ deinceps intuitu divini judicii omnem Catholicum Episcopum expedit custodire. Extra, &c.*

[5] *Nullus.*] V. C. *nullum.*
[6] *Episcopum.*] Abest à 2. V. C.
[7] *Episcopus.*] Abest à V. C.
[8] *Hoc enim.*] V. 4. cod. *hoc enim & à Synodo Nicæna constitutum atque definitum est.*

VI. *Item* GELASIUS universis per Dardaniam constitutis. [c. an. 495. *Romæ in Dardaniam.*]

Episcopi à suo Metropolitano, & ipse ab eisdem consecretur.

2. *Pars.*
h Anfel. *l.* 6. *c.* 41. al. 39. *ex Gelasio ad Natalem Episcopum*, propè idem.

QUia per ambitiones [h] illicitas non pudet quosdam Ecclesiarum jura turbare, ac privilegia, quæ Metropolitanis, vel provincialibus Episcopis decrevit antiquitas temerariâ præsumptione pervadere, propter quod etiam communionis Apostolicæ desiderant diffidium tenere; quò scilicet ab ejus autoritate divisi, vel impunè proprias usurpationes exerceant; non respicientes, quia æterno Judici rationem tam de Catholicæ sinceritatis injuria, quàm de Traditionum præjudiciis paternarum, non sine perpetuæ sint damnationis interitu reddituri, si in hac obstinatione permanserint; Charitatem vestram duximus instruendam, ut vos omnes in commune Fratres, sive per Dardaniam, sive per quamque contiguam provinciam constituti, qui vos sub Metropolitanis vestris esse meminitis, & ab eisdem subsitui decernentes [i], sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statuatis Antistites, & vicissim si Metropolitanus humanæ conditionis forte decesserit, à comprovincialibus Episcopis, sicut forma transmisit, sacrari modis omnibus censeatis: nec quemquam sibi, quod vobis antiqua dispositione concessum est, patiamini vendicare: quatenus & inter ipsas adversantium voluntatum procellas, veterum Regulas nullatenùs custodire cessetis: sicut persecutionum tempore diversarum Patres nostros constanter fecisse non dubium est.

i decedentes. *vera lectio.*

VII. *Item* EX CONCILIO Martini Papæ [k]. [c. an. 572. *in Hispania.*]

De eodem.

k In Cap. Martini Brac. *c.* 4. *ex Concil. Nic. c.* 4. 3. *Pars.*

EPiscopum oportet maximè quidem ab omni Concilio constitui. Sed si hoc pro necessitate aut pro longinquitate itineris difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur [l], & omnium præsentium, vel absentium subscriptiones teneantur, & sic postea Ordinatio fiat. §. 1. Hujus autem rei potestas in omni provincia ad Metropolitanum pertineat Episcopum.

l *al.* colligantur.

VIII. *Item* EX CONCILIO NICÆNO I. *c.* 6. [an. 325. *in Bithynia.*]

Non erit Episcopus, qui præter Metropolitani sententiam fuerit ordinatus.

m Anfel. *l.* 6. *c.* 42. Deusdedit, *p.* 1.

ILlud [m] generaliter est clarum, quòd si quis præter sententiam Metropolitani fuerit factus Episcopus, hunc magna Synodus diffinivit Episcopum esse non oportere.

CONSENSUS EPISCOPORUM MAJOR IN EPISCOPI ORDINATIONE SERVETUR CONSENTIENTE PRIMATE.

DISTINCTIO LXV.

CC Gratian. 1. *Pars.*

COmprovincialium Episcoporum universaliter desideratur consensus in Ordinatione Episcopi. Quòd si aliqui animositate ducti contradicere voluerint, obtineat sententia plurimorum. Unde

I. IN NICÆNO CONCILIO, *c.* 6. [an. 325. *in Bithynia.*]

Si ceteris consentientibus ordinationi Episcoporum, duo, vel tres contradicant, obtineat sententia plurimorum.

SAnè si communi omnium consensu *α* rationabiliter probato secundùm Ecclesiasticam regulam, duo, vel tres animositate ducti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum sententia Sacerdotum.

¶ CORR. ROM. *α Consensu.*] Græcè legitur, ψήφῳ ἐυλόγῳ ἐκ τῆ κατὰ Κανόνα ἐκκλησιαστικὸν. Quod Dionysius vertit, *decreto rationabili, & secundùm Ecclesiasticam regulam comprobato.*

II. *Item* EX CONCILIO Martini Papæ [a]. [c. an. 572. *in Hispania.*]

De eodem.

a In Cap. Martini Brac. *c.* 3. *ex Concil. Antioch. c.* 19.
b *al.* conscientia.

NOn debet ordinari Episcopus absque consilio & præsentia [b] Metropolitani Episcopi. Adesse autem oportet omnes, qui sunt in provincia Sacerdotes; quos per suam debet Epistolam Metropolitanus convocare. Et quidem si omnes occurrerint [c], benè; si autem hoc difficile fuerit, plures [1] oportet occurrere. Qui autem non convenerint [2], præsentiam sui per Epistolas [3] faciant; & sic omnium facto consensu, Ordinationem Episcopi fieri oportet. Si autem aliter, præter quod terminatum est à nobis, fuerit factum, talem Ordinationem nihil valere [4] decernimus.

c *al.* concurrerint.

§. 1. Si autem secundùm Canones Ordinatio Episcopi fuerit facta; & aliquis cum malitia in aliquo contradixerit [5], plurimorum consensus obtineat.

2. *Pars.*

¶ PITH. [1] *Plures.*] V. C. *pluriores.*
[2] *Convenerint.*] V. C. *venerint.*
[3] *Per Epist.*] V. C. *per ejus Epist.*
[4] *Valere.*] V. C. *prævalere.*
[5] *Contradixerit.*] V. C. *condixerit.*

III. *Item* EX CONCILIO ANTIOCHENO I. *c.* 19. [d] [an. 341. *in Syria.*]

d *c.* 18.

De eodem.

EPiscopus non est ordinandus sine consilio, & præsentia Metropolitani Episcopi; cui melius erit, si ex omni provincia congregentur Episcopi. Quod si fieri non potest, hi qui adesse non possunt, propriis literis consensum suum de ipso designent; & tunc demùm post plurimorum sive per præsentiam, sive per literas consensum [6], sententia consona ordinetur. Quòd si aliter, quàm statutum est, fiat; nihil valere hujusmodi Ordinationem. §. 1. Si verò etiam secundùm definitas Regulas Ordinatio celebretur, contradicant autem aliqui propter proprias, & domesticas simultates; his contemptis, sententia de eo obtineat plurimorum.

¶ CORR. ROM.] Verbis Græcis multò meliùs respondet altera versio, quæ Dionysii est; ideòque illa confulenda.

¶ PITH. [6] *Consensum; sententia consona.*] V. C. *sententiam consonam.*

SI autem provinciam Primatem habere constiterit; nec etiam à Metropolitano absque ejus conscientia Episcopum consecrare licebit. Unde

CC Gratian.

IV. LEO Papa I. Anastasio Episcopo, *Epist.* 82. al. 84. *c.* 6. [an. 445. *Romæ in Macedoniam.*]

Absque Primatis consensu Metropolitanus Episcopum non ordinet.

e Deusdedit, *p.* 1. Ivo, *p.* 5. *c.* 348.

DE persona [e] autem consecrandi Episcopi, & de Cleri, plebisque consensu Metropolitanus Episcopus ad Fraternitatem tuam referat, quòdque in provincia benè placuit, scire te faciat, ut Ordinationem ritè celebrandam tua quoque confirmet [7] autoritas. Quæ rectis dispositionibus nihil moræ, aut difficultatis debet [8] afferre, ne gregibus Domini diu desit cura Pastorum.

¶ PITH. [7] *Confirmet.*] 2. V. C. *firmet.*
[8] *Debet.*] 2. V. C. *debebit.*

V. *Item* EX CONCILIO CARTHAGINENSI II. *c.* 12. [an. 390. *in Africa.*]

De eodem.

PLacet omnibus, ut, inconsulto Primate cujuslibet provinciæ, tam facilè nemo præsumat, licèt cum multis Episcopis, in quocumque loco sine ejus, ut dictum est, præcepto Episcopum ordinare. §. 1. Si autem necessitas fuerit, tres Episcopi,

Episcopi, in quocumque loco sint, cum Primatis præcepto ordinare debeant Episcopum. [9]

PITH. [9] *Tam facilè non præsumant multi congregati Episcopi Episcopum ordinare. Nam si necessitas, &c.* Grat. cap. 13.

VI. *Item* EX CONCILIO NICÆNO, *c.* 6. [an. 325. *in Bithynia.*]

Unicuique Ecclesiæ proprius honor servetur.

f Anfel. *l.* 4. *c.* 46. Polyc. *l.* 2. *tit.* 22.
g perduret. κρατεῖτω.

MOs antiquus [f] perdurat [g] in Ægypto, vel Libya, & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quandoquidem & Episcopo Romano parilis *α* mos est. §. 1. Similiter autem & apud Antiochiam, ceteràsque provincias honor suus unicuique servetur Ecclesiæ.

¶ CORR. ROM. *α Parilis.*] Græcè legitur, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ ἡμῶν ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθὲς ἐστι. id est, *quoniam & Romanæ Pontifici hoc usitatum est.* Quibus verbis nulla paritas Romani, & Alexandrini Patriarchatûs inducitur, ut quidam malè interpretati sunt. De qua re optimè Nicolaus primus in Epistola ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit, *Propositueramus*, sic scripsit: *Nicæna Synodus noverat Romanæ Ecclesiæ omnia Domini sermone concessa: Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi concesserit. Denique si institutæ Nicænæ Synodi diligenter inspiciantur, invenietur profectò, quia Romanæ Ecclesiæ nullum eadem Synodus contulit incrementum: sed potius ex ejus forma, quod Alexandrinæ Ecclesiæ tribuerat, particulariter sumpsit exemplum.* Hactenus Nicolaus. Statutum igitur fuit ita in Alexandrina Ecclesia observandum, quia sic fieret in Romana.

VII. *Item* EX EODEM *cap.* 7. [an. 325. *in Bithynia.*]

De eodem.

h *al.* Hierosolymæ.

QUoniam mos antiquus obtinuit, & vetusta Traditio, ut Æliæ, id est, Hierosolymorum [h] Episcopo honor deferatur, habeat consequenter honorem: manente tamen Metropolitanæ civitati propria Dignitate.

GRATIAN. „ QUi verò à Comprovincialibus suis cum Metropolitani
„ licentia fuerit ordinatus, infra constituta tempora ejus se
„ repræsentet aspectibus. Unde legitur

VIII. IN TARRACONENSI CONCILIO, *cap.* 5. [an. 516. *in Hispania.*]

Metropolitano se repræsentet nuper factus Episcopus.

SI quis in Metropolitana civitate non fuerit Episcopus ordinatus, postquam suscepta benedictione per Metropolitani literas honorem fuerit Episcopi adeptus: id optimum esse decrevimus, ut postmodùm statuto tempore, id est, impletis duobus mensibus, se Metropolitani sui repræsentet aspectibus, ut ab illo monitis Ecclesiasticis instructus plenius, quod observare debeat, recognoscat. Quòd si fortè hoc implere neglexerit, in Synodo increpatus à fratribus corrigatur. Et si fortè infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc suis literis Metropolitano indicare procuret.

GRATIAN. „ 3. *Pars.*
i *al.* non fuerint.

HIs autoritatibus datur intelligi, quòd Episcopi à Comprovincialibus suis debeant ordinari. Sed quæritur, si in provincia plurimi Episcopi fuerint [i], & contigerit fortè unum remanere Episcopum, quid fieri debeat. Ille, quia solus est, ordinare non potest Episcopum: Comprovinciales enim non habet, cum quibus Episcopum consecrare valeat. Cùm ergo talis necessitas fuerit, quid faciendum sit, in Sardicensi Concilio definitur, in quo cap. quinto sic statutum legitur

IX. IN SARDICENSI CONCILIO, *c.* 5. [an. 347. *in Thracia.*]

Si fortè unus tantum in provincia remanserit Episcopus, ad Consecrationem Episcopi de vicina provincia convocentur.

k Burch. *l.* 1. *c.* 26. Ivo, *p.* 5. *c.* 137.

SI fortè [k] in provincia unum tantùm contigerit remanere Episcopum, superstes Episcopus convocet Episcopos vicinæ provinciæ, & cum eis ordinet Comprovinciales sibi Episcopos. Quod si facere neglexerit, populi conveniant Episcopos provinciæ vicinæ, & illi priùs commoneant Episcopum, qui in eadem provincia commoratur, & oftendant, quòd populi petant sibi Episcopum Rectorem, & doceant justum esse, ut veniat ipse *α*, & cum eis ordinet Episcopum. Quòd si literis conventus tacuerit, & dissimulaverit, nihilque rescripserit; tunc satisfaciendum est populis, ut conveniant ex vicina provincia Episcopi, & ordinent Episcopum.

¶ CORR. ROM.] Capitulum hoc, quomodo refertur à Gratiano, præcipuè in priore parte, neque cum Latino, quod geminum est in tomis Conciliorum, multóque minùs cum Græco Canone convenit: quin etiam apud Burchardum, & Ivonem variè legitur. Hujus verò Concilii Canones à Latinis Latinè, & à Græcis Græcè à principio scriptos fuisse Nicolaus Papa Photio scribens in Epistola, quæ incipit, *Innumerabilium*, his verbis indicat. *Quomodo autem non esse apud vos Sardicenses Canones tu solus astruere poteris, quando non solum à Latinæ, verum etiam cum aliis à Græcæ Linguæ hominibus statuti sunt, & promulgati? Qua de re credibile non est, quod ibi diffinitum est, unumquemque ipsorum minimè propriæ Linguæ tradidisse.* Dionysius quoque exiguus in Epistola ad Stephanum Episcopum, quâ ei suam Græcorum Canonum Interpretationem obtulit, Sardicense Concilium à principio inter Latinos Latinè editum fuisse his verbis significat: *Tunc sanctæ Calchedonensis Concilii Decreta subdentes, in his Græcorum Canonum finem esse declaravimus, ne quid præterea notitiæ vestræ credamur velle subtrahere. Statuta quoque Sardicensis Concilii atque Africani, quæ Latinè sunt edita, suis à se muneris cernuntur esse distincta.*

α Ut veniat ipse.] Tam in Concilio, quod est in codice Canonum, quàm quod in Collectione Isidori, & apud Burchardum, & Ivonem legitur, *ut & ipsi veniant, & cum ipso ordinent Episcopum.* Græcus autem Canon ita habet.

Ὅσιος ἐπίσκοπος εἶπεν. ἐὰν συμβῇ μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἢ ἢ πλείους ἐπίσκοποι τυγχάνουσι, ἵνα ἐπίσκοποι ἀποκλίνωσι, κἀκείνος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουληθῇ συνελθεῖν ἢ συναινέσαι τὴ κατασάσει τῶν ἐπισκόπων, τὰ δὲ πλῆθη συναθροισθέντα παρακάλεσιν γίνεσθαι τὴ κατάσασιν τὸ παρ' αὐτῶν ἐπιζητηθέντος ἐπισκόπε, χεῖροτόνησιν ἐπίσκοπον τὸν ἐναπομείναντα ἐπίσκοπον ὑπομμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων τὸ ἐξάρχε τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὲ τὸ ἐπισκόπε τῆς μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλῆθη πεμφθῆναι αὐτοῖς δεῦναι, ἡγεῖται καλῶς ἔχειν ἢ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παραγένηται. Εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράφοι, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλῇσι τὸ πλήθυς χεῖρ γενέσθαι. χεῖρ δὲ ἢ μεταμαλεῖσθαι ἢ τὴς ἀπὸ τῆς πλησιοχώρε ἐπαρχίας ἐπισκόπυς πρὸς τὴν κατάσασιν τὸ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπε. id est: *Osius Episcopus dixit. Si qua in provincia, in qua plurimi sunt Episcopi, contigerit unum Episcopum morari absentem, neque is propter negligentiam quamdam convenire voluerit, neque Episcoporum creationi consentire; populi verò congregati postulent eum, quem ipsi expetunt, Episcopum constitui: primùm oportet Episcopum illum, qui absens moratur, admoneri literis Primatis provinciæ (nimirum Episcopi Metropolitani) de populorum postulato, Pastorem sibi dari petentium: rectè autem se habere puto, eum quoque, ut interfit, expectari* [1] *Quòd si neque per literas rogatus affuerit, ac ne rescripserit quidem, satisfaciendum populi voluntati est. Convocari autem oportet ex vicina etiam provincia Episcopos ad Metropolitani Episcopi creationem.*

[1] *al.* admitti.

ARCHIEPISCOPUS A SUIS EPISCOPIS ORDINETUR.

DISTINCTIO LXVI.

CC Gratian. CC 1. *Pars.*
a Sic Justin. *novel.* 131. *in princ.*

ARchiepiscopus autem ab omnibus suæ provinciæ Episcopis [a] debet ordinari. Unde

I. ANICETUS Papa in Epist. ad Episcopos Galliæ. [fortè an. 171. *Romæ in Galliam.*]

Ab omnibus Suffraganeis suis Archiepiscopus ordinetur.

b Extrà *de temp. ord. c. si Archiepisc.* Polyc. *l.* 2. *tit.* 8. Anfel. *l.* 6. *c.* 39. Burch. *l.* 1. *c.* 28.

ARchiepiscopus [b] *α* ab omnibus suæ provinciæ Episcopis ordinetur. *& infrà β.* §. 1. Illud tamen, quod de Archiepiscopi confecratione prædictum est, atque præceptum, id est, ut omnes Suffraganei eum ordinent, nullatenùs immutari licet: quia, qui illis præest, ab omnibus Episcopis, quibus præest, debet constitui. Sin aliter præsumptum fuerit, viribus carere non dubium est; quia irrita erit ejus secùs acta Ordinatio.

¶ CORR. ROM. *α Archiepiscopus.*] Hæc prior pars in Epistola ipsa, & apud ceteros Collectores fusiùs exponitur.

β Et infrà.] Hic in Epistola cùm multa alia sunt interjecta, tum *c. comprovinciales sup. dist.* 64.

DE Episcopis autem non ordinandis à paucioribus quàm tribus Episcopis scribit dicens

CC Gratian. CC 2. *Pars.*

II. ANACLETUS *Epist.* 2. ad Episcopos Italiæ [c]. [c. an. 103. *Romæ in Italiam.*]

c Idem repetitur *in Epist. Aniceti.*

Episcopus non minùs, quàm à tribus Episcopis ordinetur.

d Polyc. *ibid.* Anfel. *l.* 6. *c.* 53. Burch. *l.* 1. *c.* 15. Ivo, *p.* 5. *c.* 139. Pann. *l.* 3. *c.* 17.

PORrò [d] & Hierosolymitarum primus Archiepiscopus Beatus Jacobus, qui justus dicebatur, & secundùm carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis est ordinatus, Successoribus videlicet suis dantibus formam, ut non minùs, quàm à tribus Episcopis, reliquisque omnibus assensum præbentibus, ullatenus Episcopus ordinetur, & communi voto Ordinatio celebretur.

PRESBYTERI AB UNO EPISCOPO ORDINANTUR.

DISTINCTIO LXVII.

CC Gratian. CC 1. *Pars.*

PResbyteri verò, & Chorepiscopi ab uno Episcopo ordinari possunt. Unde

I. ANACLETUS *Epist.* 2. ad Episcopos Italiæ. [c. an. 103. *Romæ in Italiam.*]

Sacerdotes ab uno Episcopo possint ordinari.

RElicti [a] Sacerdotes à proprio ordinentur Episcopo, ita ut cives & alii Sacerdotes assensum præbeant, & jejunantes Ordinationem celebrent. Similiter & Diaconi ordinentur. Ce-

a Polyc. *ibid.* Anfel. *l.* 6. *c.* 53.